

професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності» 2024. С. 67-79.

5. Шевченко О. М. Ментальне здоров'я нації: роль соціальних працівників в умовах війни. *Соціальні дослідження*. № 5. 2021. С. 112-121.

6. Що таке ментальне здоров'я та як його покращувати? URL: <https://howareu.com/materials/shcho-take-mentalne-zdorovia> (дата звернення: 20.10.24).

7. Що таке когнітивно-поведінкова терапія? URL: <https://www.apa.org/ptsd-guideline/patients-and-families/cognitive-behavioral> (дата звернення: 20.10.24).

Басараб Софія,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
факультету педагогіки і психології,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

*Науковий керівник: Галина Лещук,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Постановка проблеми. Соціальне здоров'я є невід'ємною складовою загального соціального благополуччя, однак у сучасному суспільстві спостерігається загострення проблем, що впливають на його підтримку. Зростання соціальної нерівності, посилення економічних криз, екологічні загрози та пандемії вносять значні зміни в структуру суспільних відносин. Ці фактори збільшують ризики соціальної ізоляції, послаблюють соціальну інтеграцію та загострюють проблеми зі здоров'ям, як фізичним, так і психічним [1].

Незважаючи на значний прогрес у галузі медицини та соціальних наук, питання соціального здоров'я недостатньо враховується у формуванні стратегій розвитку суспільства. Багато державних і соціальних програм акцентують увагу на матеріальному добробуті та фізичному здоров'ї, залишаючи поза увагою такі аспекти, як емоційний комфорт, соціальна інклюзія, доступ до культурних цінностей та психологічне здоров'я. Це призводить до того, що чимало людей, навіть маючи доступ до медичних і освітніх послуг, все одно залишаються соціально вразливими [2; 5]. Проблема полягає в тому, що соціальне здоров'я ще не сприймається як комплексне поняття, яке має вирішальний вплив на добробут індивідів та суспільства загалом.

Необхідність підвищення рівня соціального здоров'я як чинника соціального благополуччя стає все більш актуальною у світлі нових глобальних викликів.

Виклад основного матеріалу. Соціальне здоров'я, як один із ключових аспектів соціального благополуччя, тісно пов'язане з рівнем соціальної взаємодії, якістю міжособистісних відносин, соціальною інклюзією та можливістю індивідів брати активну участь у суспільних процесах. Це включає такі елементи, як доступ до соціальних ресурсів, економічну стабільність, фізичне та ментальне здоров'я, що в свою чергу створюють умови для повноцінного життя [4].

Актуальність соціального благополуччя у сучасному світі стає дедалі більш важливою, оскільки воно становить основу для стійкого та процвітаючого суспільства. Соціальне благополуччя включає не тільки матеріальний достаток, але й соціальну справедливість, рівність можливостей, а також загальний стан здоров'я та щастя населення. Досягнення соціального благополуччя означає створення умов, за яких всі члени суспільства мають доступ до необхідних матеріальних та соціальних ресурсів для задоволення своїх потреб і розвитку. Це включає доступ до якісної освіти, охорони здоров'я, житла, праці, а також участь у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя [5].

У сучасному світі все більше викликів впливають на досягнення соціального благополуччя: нерівність, дискримінація, економічні кризи, глобальні пандемії та швидкі зміни в технологіях і економіці. Ці фактори вимагають розробки стратегій, спрямованих на підтримку рівних можливостей, соціальної справедливості та адаптації населення до мінливих умов [2]. Поняття соціального благополуччя має глибоке коріння у філософії та суспільних науках. Великими мислителями, які досліджували соціальну справедливість та добробут, були Аристотель, Томас Мор та Жан-Жак Руссо. Вони наголошували на важливості рівності та справедливого розподілу благ у суспільстві. В історії прагнення до соціального благополуччя завжди було одним із головних завдань для розвитку суспільства [1]. У сучасну епоху розуміння соціального благополуччя набуло нових відтінків, пов'язаних із розвитком постіндустріального суспільства. Це включає ефективне використання ресурсів, доступ до інформаційних та освітніх можливостей і підтримку життєдіяльності в умовах високих темпів розвитку. Соціальне благополуччя стало не лише метою, а й важливим індикатором рівня розвитку суспільства [3].

Складові соціального благополуччя Досягнення соціального благополуччя потребує комплексного підходу. Однією з ключових складових є соціальне здоров'я, яке визначає рівень якості життя та здатність людей задовольняти свої потреби у суспільстві. Соціальне здоров'я – це не лише фізичне здоров'я, а й ступінь соціальної інтеграції, якість взаємин між людьми, їхня адаптивність до суспільних норм і ролей [4].

О. Федько підкреслює, що стан здоров'я людини залежить від багатьох чинників. Найбільш значимі серед них: соціально-економічні та екологічні умови (20%), стан системи охорони здоров'я (10%), спадковість (20%) і умови та спосіб життя (50%). Це доводить, що для підтримки соціального здоров'я важливо забезпечувати належні умови життя, доступ до медичних послуг та освіти [1].

Соціальне здоров'я включає різні аспекти: рівень соціальної взаємодії та підтримки (сімейні відносини, підтримка з боку друзів і колег), можливість брати участь у прийнятті рішень, економічний статус і доступ до ресурсів. Важливу роль у цьому відіграє також фізичне середовище, якість житлових умов та доступ до екологічних ресурсів, таких як чиста вода та повітря. Усі ці чинники створюють умови для задоволення базових потреб людини та підтримки її соціальної активності [1; 5]. Соціальне здоров'я – це важливий аспект, що визначає здатність людини брати активну участь у житті суспільства, адаптуватися до соціальних норм і виконувати свої соціальні обов'язки. Високий рівень соціального здоров'я допомагає людям краще інтегруватися у соціальні структури, що, у свою чергу, підвищує їхнє загальне задоволення життям та зменшує ризики соціальної ізоляції [4].

Основні складові соціального здоров'я включають:

- соціальна взаємодія та підтримка, що означає якість міжособистісних стосунків, співпраця та взаємодопомога, які формуються у сімейному колі, серед друзів, колег та в інших соціальних групах [1; 3],
- соціальне розуміння та емпатія: здатність до співчуття та розуміння інших людей, що сприяє формуванню соціальних зв'язків та підтримки [1; 3],
- економічний статус та доступ до ресурсів: можливість забезпечити належний рівень доходу, працевлаштування, доступ до якісної освіти та житла [1; 3],
- фізичне середовище та житлові умови: наявність сприятливого фізичного середовища, чистої води та повітря [1; 3],
- доступ до медичних послуг та освіти: це фундаментальні складові, що впливають на фізичне та ментальне здоров'я, а також на загальну якість життя [1; 2],
- соціальна інклюзія, що включає можливість брати участь у соціальних процесах і прийнятті рішень, що впливають на власне життя [2],
- культурні та релігійні цінності: культурна спадщина, традиції та релігійні практики, які сприяють формуванню соціального здоров'я [4].

Висновки. Соціальне здоров'я відіграє вирішальну роль у досягненні соціального благополуччя. Воно забезпечує здатність людей активно взаємодіяти у суспільстві, задовольняти свої потреби та досягати особистих і суспільних цілей. Розуміння соціального здоров'я та його підтримка стають важливими завданнями не лише для систем охорони здоров'я, але й для соціальної політики загалом. Тільки через розвиток соціальних інституцій, забезпечення рівних можливостей для всіх та

створення здорового суспільного середовища можна досягти високого рівня соціального благополуччя для всіх громадян.

Список використаних джерел:

1. Тимошенко Н. Соціальне здоров'я як складова соціального благополуччя. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 3(31). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/10203> (дата звернення 19.10.24.)
2. Androsiuk H. M., Shtyk O. I. Соціальне здоров'я українського суспільства. Sociological Studios. 2018. № 1(4). С. 69–76. URL: <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2014-01-69-76> (дата звернення 10.10.24.)
3. Данильченко Т. Структура суб'єктивного соціального благополуччя особистості. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія. 2015. Вип. 1 (3). С. 30–34.
4. Косолапов В. В. Соціальне прогнозування. Київ, 1971. 48 с.
5. Омелянська В. І., Ісаєвич С. І., Заболотна Н. М. Динамічність переживання психологічного благополуччя. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2023. № 1. С. 30–34. URL: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.1.6> (дата звернення 18.10.24.)

Генадій Горбачов,

*здобувач другого рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота,*

*ОПП «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»,
ДЗ «Луганський національний університет
ім. Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

Науковий керівник: **Катерина Ігнатенко**

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи*

*ДЗ «Луганський національний університет
ім. Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ

ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Сучасне суспільство вступило у фазу поступального розвитку, в умовах якого соціально-економічні та політичні перетворення спрямовані на утвердження гуманістичних цінностей та ідеалів, створення розвиненої економіки і стійкої демократичної системи. Важливе місце в цьому процесі займають питання, пов'язані з життєдіяльністю самої людини, її здоров'ям і способом життя. Протягом останніх років в Україні спостерігається поступове зниження чисельності населення та середньої тривалості життя, особливо демографічне питання загострилося в останні роки війни в Україні [3]. Здоров'я є необхідним ресурсом для повноцінної реалізації